

EURÓPSKA
KOMISIA

V Štrasburgu 28. 4. 2015
COM(2015) 185 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Európsky program v oblasti bezpečnosti

Cieľom Európskej únie je zabezpečiť, aby Európania žili v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti bez vnútorných hraníc. Európania potrebujú mať istotu, že nech sa sťahujú v rámci Európy kamkoľvek, ich sloboda a bezpečnosť sú dobre chránené, a to v plnom súlade s hodnotami Únie vrátane zásady právneho štátu a dodržiavania základných práv.

V posledných rokoch sa objavili nové a komplexné hrozby, ktoré poukázali na potrebu dosiahnutia ďalších synergií a nadviazania užšej spolupráce na všetkých úrovniach. Mnohé zo súčasných bezpečnostných obáv pramenia z nestability v bezprostrednom susedstve EÚ a meniacich sa foriem radikalizácie, násilia a terorizmu. Hrozby sú čoraz rozmanitejšie, dostávajú stále viac medzinárodný rozmer a zároveň majú čoraz viac cezhraničný a medziodvetvový charakter.

Tieto hrozby si vyžadujú účinnú a **koordinovanú reakciu na európskej úrovni**. Všetky inštitúcie EÚ sa zhodli, že potrebujeme obnovenú stratégiu vnútornej bezpečnosti na nasledujúcich päť rokov¹.

Na dosiahnutie tohto cieľa sa v tomto **Európskom programe v oblasti bezpečnosti** stanovuje, ako môže Únia poskytnúť **pridanú hodnotu** podpore členských štátov pri zaisťovaní bezpečnosti. Predseda Jean-Claude Juncker vo svojich politických usmerneniach uviedol, že „*boj proti cezhraničnej trestnej činnosti a terorizmu je spoločnou európskou zodpovednosťou*“². Zodpovednosť za bezpečnosť nesú predovšetkým členské štáty. Jej zaistenie však už viac nemôžu úspešne dosiahnuť samy. Všetky inštitúcie EÚ aj vnútroštátne orgány musia lepšie spolupracovať v záujme boja proti cezhraničným hrozbám, a to pri rešpektovaní oblastí zodpovednosti štátov, pokiaľ ide o zachovávanie práva a zaistenie vnútornej bezpečnosti. Európsky program v oblasti bezpečnosti preto musí byť **spoločným programom** Únie a členských štátov. Výsledkom by mal byť **priestor vnútornej bezpečnosti EÚ**, v rámci ktorého sú jednotlivci chránení v plnom súlade so základnými právami.

Tento program podporí lepšiu výmenu informácií, zvýšenú operačnú spoluprácu a vzájomnú dôveru, pričom sa využije kompletná škála politík a nástrojov EÚ. Zabezpečí, že vnútorné a vonkajšie aspekty bezpečnosti budú pôsobiť súbežne. Keďže EÚ musí zostať ostražitá, pokiaľ ide o ďalšie nové hrozby, ktoré by si takisto mohli vyžadovať koordinovanú reakciu EÚ, v rámci programu má prioritu **boj proti terorizmu, organizovanej trestnej činnosti a počítačovej kriminalite**, ktoré predstavujú navzájom prepojené oblasti so silným cezhraničným rozmerom a v ktorých môžu byť opatrenia EÚ skutočným prínosom.

1. LEPŠIA SPOLUPRÁCA V OBLASTI BEZPEČNOSTI

EÚ už zaviedla celý rad právnych, praktických a podporných nástrojov na podporu európskeho priestoru vnútornej bezpečnosti. Strategické ciele stanovené v stratégii vnútornej bezpečnosti na roky 2010 – 2014 zostávajú naďalej platné a mali by sa plniť³. Lisabonská zmluva poskytla EÚ správne smerovanie pre dosiahnutie týchto cieľov, posilnila právny rámec EÚ na účely spojenia úsilia a zabezpečenie slobody a bezpečnosti, voľného pohybu v rámci EÚ a účinnej reakcie EÚ na cezhraničné hrozby. Zmluva posilnila ochranu základných práv, demokratickú kontrolu politík Únie v oblasti

¹ Závery Európskej rady EUCO 79/14 z 27.6.2010. Uznesenie Európskeho parlamentu 2014/2918 zo 17.12.2014; Závery Rady zo 4.12.2014 o rozvoji obnovej stratégie vnútornej bezpečnosti Európskej únie.

² Nový začiatok pre Európu: moja agenda pre zamestnanosť, rast, spravodlivosť a demokratickú zmenu. Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu, 15.7.2014.

³ Závery Rady z 25.2.2010 o stratégii vnútornej bezpečnosti Európskej únie: Smerom k európskemu bezpečnostnému modelu; COM(2014) 154 final, 11.3.2014.

vnútornej bezpečnosti a z Európskeho parlamentu urobila rovnocenného spoluzákodarcu v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach. Od 1. decembra 2014 je policajná a justičná spolupráca v trestných veciach súčasťou bežného právneho poriadku EÚ. Súdna kontrola vykonávaná zo strany Európskeho súdneho dvora a úloha Komisie ako strážkyne zmlúv sa teraz uplatňujú v plnom rozsahu⁴, čo zabezpečí dodržiavanie práv jednotlivcov a zvýši právnu istotu a dôveru.

Nastal čas lepšie a užšie spolupracovať. Úspech nástrojov, ktoré Únia zaviedla v posledných rokoch, sa v prvom rade odvíja od zdieľania zodpovednosti, od vzájomnej dôvery a účinnej spolupráce medzi všetkými zapojenými aktérmi: inštitúciami a agentúrami EÚ, členskými štátmi a vnútroštátnymi orgánmi.

Na tento účel je v programe stanovený spoločný prístup EÚ a členských štátov, ktorý je komplexný, zameraný na výsledky a realistický. Na účely maximalizácie prínosov existujúcich opatrení EÚ a prípadné prijatie nových a doplnkových opatrení musia všetci zainteresovaní aktéri spolupracovať, opierajúc sa o **päť kľúčových zásad**.

Po prvé, musíme zabezpečiť dodržiavanie základných práv v plnom rozsahu. Bezpečnosť a dodržiavanie základných práv nie sú protichodnými cieľmi, ale trvalými a navzájom sa dopĺňajúcimi cieľmi politiky⁵. Prístup Únie je založený na spoločných demokratických hodnotách našich otvorených spoločností vrátane zásady právneho štátu a dodržiavania a presadzovania základných práv, ako sú stanovené v Charte základných práv Európskej únie. Všetky bezpečnostné opatrenia musia byť v súlade so zásadami nevyhnutnosti, proporcionality a zákonnosti, a musia byť zavedené primerané záruky na zaistenie zodpovednosti a súdnej nápravy⁶. Komisia bude prísne posudzovať každé bezpečnostné opatrenie, či dodržiava základné práva a zároveň efektívne plní svoje ciele. Vplyv akejkoľvek novej iniciatívy na voľný pohyb a ochranu osobných údajov musí byť v úplnom súlade so zásadou proporcionality a dodržiavaním základných práv. Ide o spoločnú zodpovednosť všetkých aktérov EÚ a členských štátov. Orgány EÚ, ako sú Agentúra EÚ pre základné práva (FRA) a európsky dozorný úradník pre ochranu údajov, zohrávajú dôležitú úlohu, pokiaľ ide o poskytovanie pomoci inštitúciám EÚ a iným agentúram EÚ na podporu našich hodnôt.

Po druhé, potrebujeme viac transparentnosti, zodpovednosti a demokratickej kontroly pre získanie dôvery občanov. Európsky parlament prevzal úlohu spoluzákodarcu a zabezpečuje demokratickú kontrolu. Osobitná úloha národných parlamentov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti⁷ sa odráža v širšom záväzku Komisie obnoviť politický dialóg s národnými parlamentmi. Komisia bude dvakrát ročne informovať Európsky parlament a Radu o aktuálnom stave vykonávania tohto programu. Komisia takisto vypracuje ukazovatele výkonnosti pre kľúčové nástroje EÚ. Na účely ďalšieho posilnenia transparentnosti a účasti zriadi Komisia v roku 2015 poradné fórum EÚ pre bezpečnosť, ktoré bude spájať členské štáty, Európsky parlament, agentúry EÚ a zástupcov občianskej spoločnosti, akademickej obce a súkromného sektora.

Po tretie, potrebujeme zabezpečiť lepšie uplatňovanie a vykonávanie existujúcich právnych nástrojov EÚ. Jednou z priorít Komisie bude pomôcť členským štátom, aby

⁴ S výhradou špecifických podmienok uvedených v protokole č. 22 o Dánsku a protokoloch č. 21 a 36 o Spojenom kráľovstve a Írsku.

⁵ Pozri článok 6 Charty základných práv a rozsudok Európskeho súdneho dvora z 8. apríla 2014 v spojených veciach C-293/12 a C-594/12, bod 42.

⁶ Článok 52 ods. 1 Charty základných práv EÚ; rozsudok Európskeho súdneho dvora z 8. apríla 2014, citovaný vyššie.

⁷ Článok 69 ZFEÚ.

ďalej rozvíjali vzájomnú dôveru, naplno využívali existujúce nástroje na zdieľanie informácií a posilnili cezhraničnú operačnú spoluprácu medzi príslušnými orgánmi. V tejto súvislosti zohráva dôležitú úlohu partnerské hodnotenie a účinné monitorovanie uplatňovania európskych opatrení.

Po štvrté, potrebujeme ucelenejší medziagentúrny a medzisektorový prístup. Vzhľadom na zvyšujúcu sa súvislosť medzi rôznymi druhmi bezpečnostných hrozieb musia byť miestne politiky a opatrenia plne koordinované medzi všetkými príslušnými agentúrami EÚ v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí⁸ aj mimo nej. Tieto agentúry poskytujú členským štátom a EÚ špecializovanú podporu a odborné znalosti. Fungujú ako informačné centrá, pomáhajú pri vykonávaní právnych predpisov EÚ a zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore operačnej spolupráce, ako sú napríklad spoločné cezhraničné akcie. Je čas prehĺbiť spoluprácu medzi týmito agentúrami. Komisia zvaží, ako by bolo možné maximalizovať ich prínos prostredníctvom užšej spolupráce medzi nimi, koordinácie s členskými štátmi, komplexného programovania, starostlivého plánovania a cieleného použitia zdrojov.

K plneniu cieľov v oblasti bezpečnosti prispievajú aj osobitné opatrenia prijímané v celej škále politik EÚ. Ide o ciele v oblasti dopravy, financií, ciel, vzdelávania, politiky námornej bezpečnosti, informačných technológií, energetiky a verejného zdravia. Opatrenia prijímané v súvislosti s jednotným digitálnym trhom a európskou susedskou politikou budú dopĺňať a posilnia Európsky program v oblasti bezpečnosti. Program vychádza aj z existujúcich odvetvových stratégií, ktoré môžu priamo alebo nepriamo prispieť k dosiahnutiu vysokej úrovne bezpečnosti⁹.

Tento program treba vnímať v spojení s pripravovaným európskym programom v oblasti migrácie¹⁰, ktorý sa bude zaoberať otázkami, ktoré sa priamo týkajú bezpečnosti, napríklad pašovaním migrantov, obchodovaním s ľuďmi, sociálnou súdržnosťou a riadením hraníc.

Po piate, potrebujeme spojiť všetky vnútorné a vonkajšie aspekty bezpečnosti. Bezpečnostné hrozby sa nezastavia na hraniciach EÚ. Existuje vzájomná závislosť a vzájomné prepojenie medzi vnútornou bezpečnosťou EÚ a globálnou bezpečnosťou. Reakcia EÚ preto musí byť komplexná a založená na koherentnom súbore opatrení, ktorý kombinuje vnútorné a vonkajšie aspekty, aby sa ďalej posilnilo prepojenie medzi oblasťou spravodlivosti a vnútorných vecí a spoločnou bezpečnostnou a obrannou politikou. Jej úspech je do veľkej miery závislý od spolupráce s medzinárodnými partnermi. Na riešenie základných príčin bezpečnostných otázok je potrebné prijať v súčinnosti s tretími krajinami preventívne opatrenia.

Mali by sme maximalizovať pridanú hodnotu existujúcich politických **dialógov o bezpečnosti**, ktoré vedie EÚ, a súvisiacich finančných nástrojov a činností EÚ realizovaných s kandidátskymi a susediacimi krajinami, strategickými partnermi a príslušnými medzinárodnými a regionálnymi organizáciami. Dialógy by sa mali

⁸ Agentúra EÚ na presadzovanie práva Europol, agentúra EÚ pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach FRONTEX, agentúra EÚ pre justičnú spoluprácu Eurojust, agentúra Európska policajná akadémia CEPOL, Agentúra EÚ pre rozsiahle IT systémy eu-LISA a Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť EMCDDA.

⁹ Stratégia námornej bezpečnosti EÚ (závery Rady z 24.6.2014); stratégia kybernetickej bezpečnosti [JOIN (2013) 1 final, 7.2.2013]; stratégia pre riadenie colných rizík [COM(2014) 527 final, 21.8.2014]; Strategický rámec pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (závery Rady z 12.5.2009); stratégia EÚ pre mládež [KOM(2009) 200 v konečnom znení, 27.4.2009]; Stratégia EÚ na posilnenie boja proti pašovaniu cigariet a iným formám nezákonného obchodovania s tabakovými výrobkami [COM(2013) 324 final, 6.6.2013]. Program takisto dopĺňa prebiehajúce iniciatívy, ako je revízia strategických kontrol vývozu [COM(2014) 244 final, 24.4.2014].

¹⁰ Európsky program v oblasti migrácie je jednou z iniciatív pracovného programu Komisie na rok 2015.

rozšíriť tak, aby zahŕňali priority, ako sú spolupráca v boji proti nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti a terorizmu, pašovaniu migrantov a obchodovaniu s ľuďmi. Tento prístup by mal viesť k vypracovaniu osobitných spoločných akčných plánov s kľúčovými tretími krajinami a mal by sa premietnuť do cieleného využívania finančných nástrojov EÚ.

Delegácie EÚ v tretích krajinách sú dôležité pre dialógy o bezpečnosti, a preto si vyžadujú odborné znalosti a silnejšiu miestnu koordináciu. Prioritou by malo byť prebiehajúce **vysielanie bezpečnostných expertov** v rámci delegácií EÚ v krajinách, na ktoré sa vzťahuje európska susedská politika, a vo vybraných tretích krajinách. Tiež by sme mali preskúmať, ako by bolo možné v plnej miere využiť odborné znalosti úradníkov orgánov presadzovania práva členských štátov vyslaných do tretích krajín, ako aj posúdiť možnosti vyslania styčných dôstojníkov agentúr EÚ a sudcov do kľúčových tretích krajín.

Dohody o vzájomnej pomoci v trestných veciach s tretími krajinami (Spojené štáty, Japonsko¹¹) sú kľúčovými nástrojmi medzinárodnej justičnej spolupráce a Komisia posúdi, či je potrebné uzavrieť iné dvojstranné alebo mnohostranné dohody s kľúčovými tretími krajinami.

S cieľom podporiť uplatňovanie osvedčených postupov a zabezpečiť plnenie spoločných cieľov by Únia mala ďalej rozvíjať svoje vzťahy s medzinárodnými organizáciami, ako sú OSN, Rada Európy, Interpol, a aktívnejšie využívať mnohostranné fóra, ako je Globálne fórum pre boj proti terorizmu.

V rámci strategického preskúmania, ktoré začala vysoká predstaviteľka pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku/podpredsedníčka Komisie, ako aj v rámci prebiehajúcej revízie európskej susedskej politiky sa budú komplexnejšie rozvíjať vonkajšie aspekty bezpečnosti.

2. POSILNENIE PILIEROV ČINNOSTI EÚ

Z operačného hľadiska znamená lepšia a užšia spolupráca predovšetkým to, že všetci zapojení aktéri – inštitúcie a agentúry EÚ, členské štáty alebo vnútroštátne orgány presadzovania práva – plne uplatňujú existujúce nástroje. To si vyžaduje aj vytvorenie nových alebo rozvinutejších nástrojov s cieľom maximalizovať pridanú hodnotu opatrení EÚ na výmenu informácií, operačnú spoluprácu a inú podporu.

2.1. Lepšia výmena informácií

Únia poskytuje viacero nástrojov na uľahčenie výmeny informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi presadzovania práva. Členské štáty by ich mali využívať v plnej miere. Tam, kde stále existujú vážne nedostatky, by sme mali zvážiť, či nie je potrebné zaviesť ďalšie nástroje EÚ.

¹¹ Rozhodnutia Rady 2009/820/SZBP z 23.10.2009 a 2010/88/SZBP/SVV z 30.11.2009.

Schengenský informačný systém (SIS) je v súčasnosti najpoužívanejším nástrojom na výmenu informácií. Príslušné vnútroštátne orgány ho môžu využiť na vyhľadávanie zápisov o hľadaných alebo nezvestných osobách a predmetoch v rámci Únie a na vonkajších hraniciach. SIS bol začiatkom roku 2015 modernizovaný na účely zlepšenia výmeny informácií o osobách podozrivých z terorizmu a na podporu členských štátov pri rušení platnosti cestovných dokladov osôb, ktoré sú podozrivé z úmyslu vstúpiť do teroristických skupín mimo EÚ. Komisia preskúma možnosti, ako členským štátom pomôcť so zavádzaním zákazu cestovania na vnútroštátnej úrovni. Komisia vykoná v rokoch 2015 – 2016 hodnotenie SIS, aby posúdila, či si nové operačné potreby vyžadujú legislatívne zmeny, ako napríklad zavedenie ďalších kategórií zápisov.

Aby sa viac posilnila bezpečnosť na vonkajších hraniciach, mal by sa viac využívať SIS spolu s databázou Interpolu s informáciami o **odcudzených a stratených cestovných dokladoch (SLTD)**. Komisia pomôže členským štátom využiť automatizované systémy hraničnej kontroly pri vyhľadávaní v SIS a SLTD, pričom bude aj naďalej monitorovať, či členské štáty plnia svoj záväzok poskytovať údaje pre databázu SLTD¹². Komisia takisto aktualizuje svoju príručku pre pohraničnú stráž, aby hraničné kontroly vykonávala cielenejšie, a aby sa podporilo plné využívanie SIS a SLTD.

Keď členské štáty kontrolujú svoju časť vonkajších hraníc, nesú zodpovednosť za celú Úniu. To je dôvod, pre ktorý by **spoločné ukazovatele rizika** mali podporovať prácu vnútroštátnych pohraničných orgánov pri vykonávaní kontrol osôb. Na základe príspevkov členských štátov dokončí Komisia v prvom polroku 2015 prvý súbor spoločných ukazovateľov rizika, pokiaľ ide o zahraničných teroristických bojovníkov. Europol a Frontex budú zohrávať kľúčovú úlohu v zabezpečovaní aktuálnosti týchto ukazovateľov rizika v budúcnosti. Komisia bude naďalej monitorovať účinnosť kódexu schengenských hraníc a preskúma každú potrebu zlepšenia, ktorá vznikne.

Spoločné prísne normy týkajúce sa **riadenia hraníc** sú pri plnom rešpektovaní zásady právneho štátu a základných práv nevyhnutné na predchádzanie cezhraničnej trestnej činnosti a terorizmu. Európsky program v oblasti migrácie sa bude otáčke riadenia hraníc venovať konkrétnejšie. Revidovaný návrh o inteligentných hraniciach, ktorý Komisia plánuje predložiť na začiatku roka 2016, pomôže zvýšiť efektívnosť a účinnosť.

Doplnkové opatrenia na zlepšenie bezpečnosti vo vzťahu k **pohybu tovaru** prispievajú aj k boju proti nelegálnym aktivitám na hraniciach – napríklad pašovaniu zbraní, pašovaniu nelegálnych drog a cigariet alebo nelegálnym devízovým prevodom. Colný systém predbežných informácií o náklade poskytuje colným orgánom vopred oznámenia na účely posúdenia bezpečnostného rizika nákladu prichádzajúceho do a odchádzajúceho z EÚ. Tento systém by sa mal využívať v plnej miere zabezpečením účinnej výmeny informácií medzi colnými a inými orgánmi presadzovania práva. Informačný systém pre boj proti podvodom (AFIS) poskytuje dôležitú platformu na výmenu colných informácií pre boj proti podvodom podporujúcich presadzovanie colných právnych predpisov na účely boja proti cezhraničnej trestnej činnosti¹³.

Prümský rámec¹⁴ je ďalším príkladom nástroja na výmenu informácií na úrovni EÚ, ktorý ešte nie je využívaný v plnej miere. Môže ponúknuť automatizované porovnávanie profilov DNA, údajov o odtlačkoch prstov a údajov o evidencii vozidiel, teda kľúčových informácií pre odhaľovanie trestnej činnosti a zhromažďovanie dôkazov k prípadu.

¹² Spoločná pozícia 2005/69/SVV z 24.1.2005.

¹³ AFIS prevádzkuje Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF).

¹⁴ Rozhodnutie Rady 2008/615/SVV z 23.6.2008 a rozhodnutie Rady 2008/616/SVV z 23.6.2008.

Systém sa však nevyužíva v plnej miere, pretože v tejto fáze len obmedzený počet členských štátov implementoval svoje právne záväzky a integroval sieť do svojich vlastných systémov. Táto skutočnosť bráni celkovej účinnosti průmského rámca pokiaľ ide o zadržanie a stíhanie páchatel'ov trestnej činnosti. Členské štáty dostali na implementáciu značnú finančnú a technickú podporu. Komisia bude túto oblasť považovať za prioritu, pokiaľ ide o využívanie jej právomocí na zabezpečenie správneho uplatňovania právnych predpisov EÚ.

Právna implementácia nástrojov EÚ na vnútroštátnej úrovni však samozrejme nestačí. Nástroje bezpečnostného rámca EÚ budú plne účinné iba vtedy, ak vnútroštátne orgány presadzovania práva budú môcť s dôverou využívať existujúce nástroje a budú si ochotne vymieňať informácie. V návrhu nového právneho základu pre **Europol**¹⁵, ktorý je v súčasnosti predložený zákonodarcom, sa úsilie zameriava na zvýšenie analytickej kapacity Europolu, operačných činností členských štátov a posilnenie režimu ochrany údajov používaného agentúrou. Členské štáty by mali používať Europol ako hlavný kanál pre výmenu informácií na účely presadzovania práva v celej EÚ. Sieťová aplikácia Europolu na zabezpečenie výmenu informácií (SIENA) umožňuje členským štátom vymieňať si informácie navzájom, s Europolom, alebo s tretími stranami, ktoré uzavreli dohodu o spolupráci s Europolom, a to rýchlym, bezpečným a užívateľsky ústretovým spôsobom. Aktívne využívanie nástrojov výmeny informácií si vyžaduje aj správne rozhranie medzi nástrojmi EÚ a vnútroštátnymi systémami presadzovania práva, ako sú napríklad **jednotné kontaktné miesta**. Členské štáty musia vytvoriť správne štruktúry na vnútroštátnej úrovni na integráciu a koordináciu práce príslušných orgánov.

Sledovanie pohybu páchatel'ov má kľúčový význam pre boj proti teroristickým a zločineckým sieťam. Teraz je nevyhnutné, aby spoluzákonodarcovia dokončili svoju prácu na zriadení systému EÚ pre **osobné záznamy o cestujúcich (PNR)**, v ktorom sa zaznamenávajú údaje o cestujúcich v leteckej doprave a ktorý je plne v súlade s Chartou základných práv a je silným a účinným nástrojom na úrovni EÚ. Analýza údajov uvedených v PNR poskytnutých v čase rezervácie a pri odbavovaní pomáha identifikovať vysoko rizikových cestujúcich, dovtedy neznámych orgánom na presadzovanie práva. Údaje z PNR sa ukázali potrebné na identifikáciu cestujúcich predstavujúcich vysoké riziko v kontexte boja proti terorizmu, obchodovaniu s drogami, obchodovaniu s ľuďmi, sexuálnemu vykorisťovaniu detí a inej závažnej trestnej činnosti. Smernica o PNR, až bude prijatá, zabezpečí lepšiu spoluprácu medzi vnútroštátnymi systémami a zníži počet nedostatkov v oblasti bezpečnosti medzi členskými štátmi. Spoločné ukazovatele rizika pre spracovanie údajov z PNR pomôžu predísť tomu, aby páchatelia trestných činov unikli odhaleniu voľbou cesty cez iný členský štát. Europol a Frontex môžu opäť zohrávať kľúčovú úlohu pri rozvoji a distribúcii takýchto ukazovateľov rizika na základe informácií od členských štátov.

EÚ uzavrela **dohody o PNR** so Spojenými štátmi americkými, Kanadou a Austráliou. Takáto spolupráca je skutočne prínosná, pokiaľ ide o identifikáciu a zadržanie zahraničných teroristických bojovníkov, obchodníkov s drogami či cestujúcich páchatel'ov sexuálnych trestných činov. Budúci prístup Únie k výmene údajov z PNR s tretími krajinami, bude zohľadňovať potrebu uplatňovať konzistentné normy a používať osobitné prostriedky ochrany základných práv. Keď Európsky súdny dvor vydá svoje stanovisko k návrhu dohody o PNR s Kanadou, Komisia dokončí na základe záverov Dvora audítorov svoju prácu na právne podložených a vhodných riešeniach výmeny

¹⁵ COM(2013) 173 final, 27.3.2013. Časť návrhu bola nahradená návrhom nariadenia, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL), COM(2014) 465 final, 16.7.2014.

údajov z PNR s inými tretími krajinami, pričom zväži aj možnosť zavedenia vzorovej dohody o PNR, v ktorej by boli stanovené požiadavky, ktoré tretie krajiny musia splniť, ak chcú dostávať údaje z PNR z EÚ.

Spoločné pravidlá o **ochrane údajov** umožnia orgánom presadzovania práva a justičným orgánom, aby navzájom účinnejšie spolupracovali, a zároveň prispievajú k budovaniu dôvery a k zabezpečeniu právnej istoty. Dosiahnutie dohody o reforme ochrany údajov ako celku do konca roku 2015 je mimoriadne dôležité, najmä pokiaľ ide o návrh smernice o ochrane údajov týkajúcej sa orgánov policajnej a justičnej spolupráce. Okrem toho rokuje Európska únia s vládou Spojených štátov o medzinárodnej rámcovej dohode (tzv. „zastrešujúcej dohode o ochrane údajov“) s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany osobných údajov, ktoré sa prenášajú medzi EÚ a USA na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania trestných činov vrátane terorizmu.

Údaje z komunikácie môžu takisto účinne prispieť k prevencii terorizmu a organizovanej trestnej činnosti a ich stíhaniu. V nadväznosti na rozsudok Európskeho súdneho dvora o smernici o uchovávaní údajov¹⁶ bude Komisia ďalej monitorovať vývoj právnych predpisov na vnútroštátnej úrovni.

Boj proti zločineckým organizáciám, ktoré pôsobia vo viacerých krajinách EÚ, si vyžaduje aj výmenu informácií a spoluprácu medzi justičnými orgánmi. **Európsky informačný systém registrov trestov** (ECRIS), ktorý umožňuje výmenu informácií o predchádzajúcich odsúdeniach občanov EÚ, využíva 26 členských štátov. Nefunguje však účinne v prípade osôb odsúdených v EÚ, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Komisia urýchli prebiehajúcu prácu na zlepšení fungovania systému ECRIS v prípade štátnych príslušníkov tretích krajín, a je pripravená prispievať k jeho účinnej implementácii.

Zaistenie disponibility existujúcich údajov v reálnom čase vo všetkých členských štátoch je oblasť, na ktorú by sa mala zamerať ďalšia práca v oblasti výmeny informácií. Ako odpoveď na žiadosť Rady¹⁷ posúdi Komisia potenciálnu pridanú hodnotu **Európskeho systému policajných záznamov (EPRIS)** pre uľahčenie cezhraničného prístupu k informáciám uchovávaným vo vnútroštátnych policajných záznamoch. Medzitým Komisia podporuje začatie pilotného projektu, ktorý má v úmysle realizovať skupina členských štátov na účely vytvorenia mechanizmu na automatizované cezhraničné vyhľadávanie vo vnútroštátnych záznamoch na báze „pozitívna lustrácia/negatívna lustrácia“¹⁸.

Spoločné prostredie na zdieľanie informácií pre námornú oblasť (CISE) umožní medzi príslušnými orgánmi v rámci ich súčasných mandátov interoperabilitu relevantných bezpečnostných údajov, ako sú napríklad informácie o pirátstve, rizikách terorizmu, pašovaní zbraní a drog, obchodovaní s ľuďmi, znečistení životného prostredia, civilnej ochrane a prírodných katastrofách.

*Činnosť EÚ sa musí v prvom rade zamerať na **plné uplatňovanie už platných pravidiel**, ako je napr. príemský rámec, a na **prijatie návrhov, ktoré už boli predložené**, ako sú napríklad smernica EÚ o PNR, nariadenie o úrade Europol a reforma v oblasti ochrany*

¹⁶ Rozsudok Európskeho súdneho dvora z 8. apríla 2014, citovaný vyššie.

¹⁷ Pozri závery Rady z 4.12.2014, spomenuté vyššie.

¹⁸ Automatizovaná odozva na vyhľadávanie v záznamoch by uvádzala len to, či sa v policajných záznamoch inej krajiny nachádzajú príslušné údaje („pozitívna lustrácia“) alebo nie („negatívna lustrácia“). V prípade pozitívnej lustrácie by bolo potrebné vyžiadať si doplňujúce údaje prostredníctvom existujúcich kanálov pre policajnú spoluprácu.

*údajov. Tento postup bude predstavovať významný krok vpred tým, že sa zavedie jasný, bezpečný a riadne regulovaný súbor nástrojov umožňujúcich poskytnúť orgánom informácie, ktoré potrebujú – pokiaľ sa tieto nástroje využívajú v plnej miere. **Kľúčové nástroje**, ako sú Schengenský informačný systém, kódex schengenských hraníc a ECRIS, by sa mali neustále prehodnocovať a nedostatky týkajúce sa ich pôsobnosti odstraňovať.*

2.2. Posilnená operačná spolupráca

Lisabonská zmluva poskytuje právne a praktické opatrenia s cieľom zefektívniť operačnú spoluprácu medzi orgánmi rôznych členských štátov.

Prostredníctvom **cyklu politík EÚ na boj proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti** koordinujú orgány členských štátov spoločné priority a operačné činnosti. Ústrednú úlohu zohráva Stály výbor pre operačnú spoluprácu v oblasti vnútornej bezpečnosti (COSI). Cyklus politík poskytuje metodiku prístupu k vnútornej bezpečnosti založeného na poznatkoch, ktorá sa opiera o spoločné posúdenia hrozieb koordinované úradom Europol. Zameriava sa dostupné zdroje použiteľné v prípade bezprostredných, strednodobých a dlhodobých bezpečnostných hrozieb a rizík. Cyklus politík by mali členské štáty využívať vo väčšej miere na začatie konkrétnych operácií presadzovania práva na účely boja proti organizovanej trestnej činnosti, a to aj s tretími krajinami. Praktickým príkladom toho, ako môže pomôcť, je operácia Archimedes, ktorú koordinoval Europol v septembri 2014 a ktorá bola zameraná na riešenie viacerých závažných trestných činov v členských štátoch a tretích krajinách¹⁹. Takéto operácie by sa mali pravidelne vyhodnocovať s cieľom určiť najlepšie postupy pre budúce vykonávanie činností.

Agentúry EÚ zohrávajú kľúčovú úlohu pri podpore operačnej spolupráce. Prispievajú k vyhodnocovaniu spoločných bezpečnostných hrozieb, pomáhajú stanoviť spoločné priority pre operačné činnosti a umožňujú cezhraničnú spoluprácu a cezhraničné trestné stíhanie. Podporu agentúr v oblasti boja proti terorizmu a trestnej činnosti prostredníctvom spoločných akcií by mali členské štáty využívať v plnej miere. Podporovať by sa malo aj posilnenie spolupráce medzi agentúrami v rámci ich príslušných mandátov. Revidovaná dohoda o spolupráci medzi Europolom a Frontexom umožní po tom, ako sa začne uplatňovať, vytvorenie takýchto synergií tým, že obom agentúram umožní zdieľať osobné údaje pri dodržiavaní primeraných záruk ochrany údajov. Europol a Eurojust by mali ďalej zlepšovať svoju operačnú spoluprácu.

Na základe príspevkov od agentúr EÚ a v úzkej spolupráci s členskými štátmi získala Komisia konkrétne odborné poznatky, ako vykonávať **posúdenie rizík**. Komisia vypracovala usmernenia pre posudzovanie a mapovanie rizík pre potreby zvládania katastrof²⁰, ako aj usmernenia pre posúdenie spôsobilosti členských štátov na riadenie rizík, a vykonala posúdenia rizík týkajúce sa výbušnín v náklade prepravovanom letecky z tretích krajín a kontrol cestujúcich na letiskách v členských štátoch. Komisia plánuje uplatniť túto metodiku aj v iných oblastiach dôležitých pre bezpečnosť, ako sú kritické infraštruktúry, boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, a najmä posúdiť kaskádové účinky systémových rizík.

¹⁹ Operácia Archimedes sa uskutočnila v septembri 2014, zúčastnili sa jej orgány presadzovania práva z 34 štátov a koordinoval ju úrad Europol. Operácia bola zameraná na skupiny organizované skupiny trestnej činnosti a jej výsledkom bolo zatknutie viac ako 1000 osôb v Európe.

²⁰ SEK(2010) 1626 v konečnom znení, 21.12.2010.

Koordinačné centrá môžu uľahčiť koherentnú **európsku reakciu počas kríz a núdzových situácií**, čím sa zabráni nepotrebnému a finančne nákladnému zdvojeniu úsilia. V rámci **doložky o solidarite**²¹ môže členský štát požiadať EÚ o pomoc v prípade krízy vrátane teroristických útokov. Koordinačné centrum EÚ pre reakcie na núdzové situácie je hlavnou koordinačnou platformou, ktorá je nonstop v prevádzke a využíva sa v prípade akýchkoľvek kríz v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany²², doložky o solidarite a integrovaných dojednaní EÚ o politickej reakcii na krízu (IPCR). Opiera sa o informácie od Komisie, agentúr EÚ a členských štátov. Keďže riziká katastrof narastajú a vznikajú aj nové, členské štáty a Komisia musia spolupracovať, aby dosiahli úplnú implementáciu a uplatňovanie právnych predpisov v oblasti civilnej ochrany z roku 2013²³ a sendaiského rámca na zníženie rizika katastrofy na roky 2015 – 2030²⁴. EÚ by mala pokračovať v posilňovaní pripravenosti v oblasti krízového riadenia s cieľom dosiahnuť efektívnejšiu a súdržnejšiu reakciu EÚ na krízy vyvolané trestnými činmi, ktoré majú dosah na hranice, verejnú bezpečnosť a kritické systémy. Súčasne by sa malo organizovať viac spoločných cvičení v teréne.

Cezhraničné nástroje sú k dispozícii na úrovni EÚ na podporu operačnej spolupráce. **Spoločné vyšetrovacie tímy** (JIT) poskytujú rámec pre spoluprácu medzi členskými štátmi – na určité konkrétne obdobie na vyšetrovanie konkrétnych prípadov. JIT sú úspešným nástrojom, ktorý by sa mal využívať častejšie, pričom by sa malo systematicky opierať o agentúry. Ak majú trestné stíhania medzinárodný rozmer, členské štáty by mali využiť možnosť zapojiť do JIT tretie krajiny. Podobne aj **spoločné colné operácie** (SCO) umožňujú colným orgánom bojovať proti cezhraničnej trestnej činnosti v colnej oblasti s použitím multidisciplinárneho prístupu. Komisia a členské štáty spolu vytvorili spoločné kritériá rizík, podľa ktorých by mali colné orgány posudzovať bezpečnostné riziká súvisiace s medzinárodným pohybom tovaru. V súlade so stratégiou a akčným plánom EÚ pre riadenie colných rizík by EÚ mala pokračovať v posilňovaní svojich kapacít na odhaľovanie ilegálneho obchodovania s tovarom alebo pohybu peňažných prostriedkov v hotovosti.

Spolupráca v rámci **sietí vnútroštátnych špecializovaných jednotiek** je ďalším účinným spôsobom, ako zabezpečiť cezhraničnú operačnú spoluprácu. Cezhraničná spolupráca medzi vnútroštátnymi finančnými spravodajskými jednotkami (FIU) a vnútroštátnymi úradmi pre vyhľadávanie majetku (ARO) pomáha v boji proti praniu špinavých peňazí a umožňuje prístup k nelegálnym príjmom z trestnej činnosti. Podobne aj **colné orgány** spolupracujú v oblasti riadenia rizík v medzinárodnom dodávateľskom reťazci a zároveň uľahčujú legálne obchodovanie²⁵. Zlepšenie koordinácie a spolupráce medzi jednotkami pobrežnej stráže vykonávajúcimi činnosť na celoštátnej úrovni posilňuje námornú bezpečnosť. Experti z rôznych orgánov presadzovania práva v členských štátoch takisto spolupracujú v rámci rôznych sietí s cieľom bojovať proti trestným činom namiereným proti životnému prostrediu. Komisia bude tento prístup podporovať aj v iných oblastiach.

Centrá policajnej a colnej spolupráce (PCCC) v pohraničných regiónoch spájajú na jednom mieste orgány presadzovania práva z rozličných členských štátov. EÚ podporuje

²¹ Článok 222 ZFEÚ.

²² Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany bol vytvorený v roku 2001 s cieľom podporiť spoluprácu medzi vnútroštátnymi orgánmi civilnej ochrany v celej Európe.

²³ Rozhodnutie 1313/2013/EÚ zo 17.12. 2013 o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany

²⁴ Zahŕňa to aj úpravu infraštruktúry na miestnej a vnútroštátnej úrovni, aby bola odolnejšia voči katastrofám, podporu inovácií, vytváranie účinnejšieho prepojenia výskumu, politiky a operácií, vytváranie partnerstiev so súkromným sektorom a modernizáciu riadenia rizika katastrof.

²⁵ COM(2014) 527 final, 21.8.2014.

rastúci počet PCCC spolufinancovaním a prostredníctvom výročných konferencií na výmenu skúseností a osvedčených postupov. Napriek tomu, že sa väčšina informácií, ktoré sa vymieňajú medzi jednotlivými PCCC, netýka závažnej a organizovanej trestnej činnosti, je dôležité, aby sa informácie o takýchto prípadoch postupovali ďalej na vnútroštátnu úroveň a podľa potreby aj Europolu.

Pokiaľ ide o **regionálnu spoluprácu**, mohla by sa – po zhodnotení existujúcich nástrojov vrátane prenasledovania a cezhraničného sledovania – zvážiť potreba a pridaná hodnota prijatia opatrení podľa článku 89 ZFEÚ, týkajúcich sa fungovania príslušných orgánov jedného členského štátu na území druhého.

Justičná spolupráca v trestných veciach sa takisto opiera o existenciu účinných cezhraničných nástrojov. Vzájomné uznávanie rozsudkov a súdnych rozhodnutí je kľúčovým prvkom bezpečnostného rámca. Nástroje, akým je európsky zatykač, sa ukázali účinné, ale iné nástroje, ako je zmrazenie a konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, sa ešte nevyužívajú systematicky vo všetkých príslušných prípadoch. Sudcovia v jednotlivých členských štátoch by na výkon európskeho zatykača a príkazu na zmrazenie a konfiškáciu majetku mali využívať Európsku justičnú sieť (EJS). Zavedením európskeho vyšetrovacieho príkazu sa pridá ďalší dôležitý nástroj. Členské štáty by mali Eurojust využívať častejšie na koordináciu cezhraničných vyšetrovaní a trestných stíhaní. Eurojust môže takisto predstavovať veľkú pomoc v prípade zložitých žiadostí o vzájomnú právnu pomoc vo vzťahu s krajinami mimo EÚ, pričom prínosná tu môže byť najmä sieť kontaktných miest Eurojustu.

Zriadenie Európskej prokuratúry poskytne nový rozmer pre osobitné otázky ochrany z rozpočtu EÚ pred stratami spôsobenými trestnou činnosťou.

*Inštitúcie EÚ, jej agentúry a existujúce nástroje spolupráce už predstavujú účinný súbor nástrojov, ktorých úlohou je premeniť politiku EÚ v oblasti bezpečnosti na **operačnú realitu**. Viac synergií medzi agentúrami EÚ, systematickejšia koordinácia a plné využívanie nástrojov, akými sú napríklad spoločné vyšetrovacie tímy, môžu byť pre oblasť prevencie bezpečnostných hrozieb, ich odhaľovania a reakcie na ne skutočne prínosné.*

2.3. Podporné opatrenia: odborná príprava, financovanie, výskum a inovácie

Okrem výmeny informácií a operačnej spolupráce podporuje EÚ aj opatrenia týkajúce sa bezpečnosti, a to prostredníctvom odbornej prípravy, financovania a podpory výskumu a inovácií v oblasti bezpečnosti. Komisia chce túto podporu strategicky a nákladovo efektívne zamerať.

O účinnosti nástrojov spolupráce rozhoduje to, či ich príslušníci orgánov presadzovania práva v členských štátoch vedia používať. Odborná príprava je dôležitá, aby orgánom v teréne umožnila využívať nástroje v operačných situáciách. Európska policajná akadémia **CEPOL** organizuje školenia, vymedzuje spoločné učebné plány pre cezhraničnú spoluprácu a koordinuje výmenné programy. Súčasný legislatívny návrh o CEPOL-e by ďalej posilnil jeho schopnosť pripraviť príslušníkov polície na účinnú spoluprácu a rozvíjať spoločnú kultúru v oblasti presadzovania práva²⁶. CEPOL by mal prispôbiť svoje ročné programy odbornej prípravy prioritám stanoveným v tomto programe. Vnútroštátne policajné akadémie by mali využiť prostriedky EÚ tiež na to,

²⁶ COM(2014) 465 final, 16.7.2014.

aby sa **cezhraničná spolupráca** stala neoddeliteľnou súčasťou ich vlastnej odbornej prípravy a praktických cvičení. Odborná príprava sudcov a justičných pracovníkov by mala byť lepšie zosúladená s prioritami EÚ, mala by sa opierať o existujúce štruktúry a siete a využívať podporu Európskej siete odbornej justičnej prípravy (EJTN), Európskeho portálu elektronickej justície a elektronického vzdelávania. Komisia zriadila aj Európske stredisko odbornej prípravy v oblasti bezpečnostnej ochrany, ktoré umožňuje členským štátom zlepšovať svoje kapacity na odhaľovanie a identifikáciu nezákonných jadrových alebo rádioaktívnych materiálov na účely predchádzania hrozbám.

Nedávno zriadený **Fond pre vnútornú bezpečnosť** je reagujúcim a flexibilným nástrojom na riešenie najdôležitejších výziev do roku 2020. Tento program poskytuje fondu strategické smerovanie so zameraním sa na tie oblasti, v ktorých finančná podpora prinesie najväčšiu pridanú hodnotu. Prioritné využívanie fondu by malo zahŕňať aj aktualizáciu vnútroštátnych častí Schengenského informačného systému, vykonávanie průmského rámca a vytvorenie jednotných kontaktných miest. Fond by sa mal tiež využiť na posilnenie cezhraničnej operačnej spolupráce v rámci cyklu politik EÚ na boj proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, a na rozvoj stratégií na zmenu postoja radikalizovaných osôb pomocou osvedčených postupov, ktoré boli predmetom výmeny v rámci siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii. Iné nástroje financovania z EÚ, ako je program Horizont 2020 pre výskum a inováciu²⁷, európske štrukturálne a investičné fondy, programy EÚ v oblasti spravodlivosti, program Colníctvo 2020 a finančné nástroje pre vonkajšiu činnosť môžu vo svojich príslušných oblastiach takisto prispieť k podpore priorít programu v oblasti bezpečnosti.

Strednodobé preskúmanie Fondu pre vnútornú bezpečnosť v roku 2018 poskytne príležitosť na zhodnotenie toho, ako financovanie z fondu pomohlo realizovať priority programu, a na prípadnú zmenu priorít.

Ak má EÚ vždy aktuálne reagovať na vznikajúce potreby v oblasti bezpečnosti, sú pre ňu **výskum a inovácie** dôležité. Výskum môže odhaliť nové bezpečnostné hrozby a ich vplyv na európsku spoločnosť. Tiež prispieva k vytváraniu dôvery spoločnosti v nové politiky a nástroje vytvorené na základe výsledkov výskumu. Inovatívne riešenia môžu pomôcť účinnejšie zmierniť bezpečnostné riziká, a to využitím poznatkov, výskumu a technológií. Program Horizont 2020 môže zohrávať ústrednú úlohu pri zabezpečení toho, aby úsilie EÚ v oblasti výskumu bolo náležité cielené vrátane zohľadnenia potrieb orgánov presadzovania práva zapojením **koncových používateľov** vo všetkých fázach procesu – od koncepcie až po uvedenie na trh. Väčšie zameranie sa na inovácie je potrebné aj v oblasti **civilnej ochrany**, kde vytvorenie znalostného centra v rámci Koordináčného centra EÚ pre reakcie na núdzové situácie spolu s vytvorením okruhu používateľov prispieje k vybudovaniu prepojenia medzi výskumom a koncových používateľmi v členských štátoch.

Komisia nedávno poverila európske organizácie pre normalizáciu, aby vypracovali normu o „**ochrane súkromia už v štádiu návrhu**“ zameranú na podporu uplatnenie prísnych noriem týkajúcich sa bezpečnosti a základných práv pri technologickom dizajne v čo najskoršom štádiu. Dodržiavanie súladu s touto normou zabezpečí, že bezpečnostné produkty a služby EÚ budú dodržiavať práva jednotlivcov, čím sa zvýši dôvera spotrebiteľov.

²⁷ Horizont 2020, program EÚ pre výskum a inováciu na obdobie rokov 2014 až 2020, časť „Bezpečné spoločnosti – ochrana slobody a bezpečnosti Európy a jej občanov“.

Konkurencieschopné **odvetvie bezpečnosti v EÚ** môže tiež prispieť k tomu, aby EÚ bola schopná pokryť svoje potreby v oblasti bezpečnosti sama. EÚ podporovala rozvoj inovačných riešení v oblasti bezpečnosti – napríklad prostredníctvom noriem a spoločných osvedčení²⁸. Komisia zvažuje ďalšie opatrenia – ako sú opatrenia v oblasti poplachových systémov a letiskových detekčných zariadení – na účely odstránenia prekážok pre jednotný trh a posilnenia konkurencieschopnosti odvetvia bezpečnosti v EÚ na vývozných trhoch.

Forenzná veda má pre oblasť presadzovania práva a účinného stíhania páchatel'ov zásadný význam. Orgány presadzovania práva a justičné orgány musia mať istotu, že forenzné údaje, o ktoré sa opierajú, sú vysokokvalitnými údajmi, a to aj vtedy, ak pochádzajú z iného členského štátu. Preto je dôležité zabezpečiť, aby forenzné údaje, ktoré boli predmetom výmeny prostredníctvom systémov na výmenu informácií – ako je prüm'ský rámec pre odtlačky prstov a profily DNA – bolo možné účinne využiť na súde. Vytvorenie **európskeho forenzného priestoru** na účely zosúladenia postupov poskytovateľ'ov forenzných služieb v členských štátoch by posilnilo spoluprácu a zabezpečilo dôveru. Komisia bude najprv spolupracovať s príslušnými zainteresovanými stranami v mapovaní situácie a potom určí priority a možné opatrenia potrebné na dosiahnutie tohto cieľa. Môže to zahŕňať aj výmenu najlepších postupov a vymedzenie spoločných minimálnych noriem.

*Bezpečnosť by mala byť **klúčovou prioritou** v prípade širokej škála **nástrojov financovania, výskumných a inovačných programov**, ako aj **iniciatív v oblasti odbornej prípravy**. Existujúce priority by sa mali podľa potreby upraviť.*

3. TRI PRIORITY

V nasledujúcich piatich rokoch by sa tento rámec pre lepšiu a užšiu spoluprácu – ktorý je prispôsobiteľ'ný iným veľkým hrozbám, ktoré by sa mohli v budúcnosti objaviť – mal využiť na riešenie troch hlavných priorít pre európsku bezpečnosť.

- Teroristické útoky v Európe, konkrétne nedávne útoky v Paríži, Kodani a Bruseli, zdôraznili potrebu silnej spoločnej reakcie EÚ na **terorizmus** a fenomén **zahraničných teroristických bojovníkov**. Európski občania aj naďalej vstupujú do teroristických skupín v oblastiach konfliktov, absolvujú výcvik a po návrate predstavujú potenciálnu hrozbu pre európsku vnútornú bezpečnosť. Hoci tento problém nie je nový, počet a prílev bojovníkov do oblastí s prebiehajúcimi konfliktmi, najmä do Sýrie, Iraku a Líbye, ako aj prepojenosť týchto konfliktov, sú bezprecedentné.
- Zároveň **závažná a organizovaná cezhraničná trestná činnosť** objavuje nové spôsoby páchania trestnej činnosti a nové spôsoby, ako sa vyhnúť odhaleniu. Sú spojené s vysokým počtom obetí a sociálnymi a ekonomickými škodami, pričom ide o trestné činy, ako je obchodovanie s ľuďmi, obchodovanie so strelnými zbraňami, pašovanie drog, finančná a hospodárska trestná činnosť a trestná činnosť namierená proti životnému prostrediu. Skupiny organizovanej trestnej činnosti zapojené do pašovania migrantov zneužívajú zraniteľnosť ľudí hľadajúcich ochranu alebo lepšie ekonomické podmienky a sú zodpovedné za straty životov v mene dosiahnutia zisku. Organizovaná trestná činnosť napomáha aj terorizmus a počítačovú kriminalitu prostredníctvom kanálov, ako sú dodávky

²⁸ KOM(2012) 417 z 26.7.2012.

zbraní, financovanie prostredníctvom pašovania drog a infiltrácia finančných trhov.

- **Počítačová kriminalita** predstavuje rastúcu hrozbu pre základné práva občanov a hospodárstvo, ako aj pre rozvoj úspešného jednotného digitálneho trhu²⁹. Keďže sa obchod a bankovníctvo presúvajú do online prostredia, počítačová kriminalita môže predstavovať obrovský potenciálny zisk pre páchatel'ov a obrovské potenciálne straty pre občanov. Páchatelia počítačovej kriminality môžu pôsobiť mimo Únie – poškodiť kritickú infraštruktúru a veľký počet obetí v členských štátoch, a to s minimálnym úsilím a rizikom. Podobne by v nasledujúcich rokoch mohli hrozby, ako sú hrozba kybernetického terorizmu a hybridné hrozby, zosilnieť. Páchatelia zneužívajú anonymizačné techniky a anonymné platobné mechanizmy na nezákonné online obchodovanie s drogami alebo zbraňami, pre nezákonné transakcie a na pranie špinavých peňazí. Počítačová kriminalita je tiež úzko prepojená so sexuálnym vykorisťovaním detí. Zaznamenávame rastúci a znepokojujúci trend zneužívania detí prostredníctvom živého vysielania.

Terorizmus, organizovaná trestná činnosť a počítačová kriminalita sú tri **hlavné priority**, na ktoré sa v tomto programe kladie dôraz, ako na oblasti, v ktorých je potrebné prijať okamžité opatrenia. Sú jasne **vzájomne prepojené a predstavujú cezhraničné hrozby** a ich mnohostranný a medzinárodný rozmer poukazuje na potrebu účinnej a koordinovanej reakcie na úrovni EÚ.

3.1. Boj proti terorizmu a predchádzanie radikalizácii

Občania a členské štáty očakávajú podporu zo strany EÚ v boji proti terorizmu a radikalizácii a uľahčenie koordinácie a spolupráce medzi príslušnými orgánmi. **Europol** získava čoraz viac odborných poznatkov o aktoch terorizmu, preto ďalším krokom by malo byť spojenie jeho kapacít na presadzovanie práva v oblasti boja proti terorizmu, spojenie zdrojov a maximalizácia využitia už existujúcich štruktúr, služieb a nástrojov, ktoré má agentúra k dispozícii, čo umožní dosiahnuť úspory z rozsahu. Tieto kapacity a poznatky by bolo možné spojiť v **európskom centre pre boj proti terorizmu** v rámci Europolu, aby sa zintenzívnila podpora poskytovaná na úrovni EÚ členským štátom v bezpečnom prostredí s dodržiavaním najvyššej úrovne dôvernosti pri komunikácii.

Centrum by zahŕňalo 1. koordinačné stredisko Europolu pre otázku cestujúcich zamerané na zahraničných teroristických bojovníkov a súvisiace teroristické siete; 2. Program EÚ-USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP); 3. FIU.NET – decentralizovaná počítačová sieť na podporu finančných spravodajských jednotiek, ktorá bude v roku 2016 začlenená do Europolu, a 4. existujúce kapacity úradu Europol v oblasti strelných zbraní a výbušných zariadení. **Eurojust** by mal byť plne zapojený do činnosti centra na účely zlepšenia koordinácie vyšetrovaní a trestných stíhaní. Toto centrum by fungovalo výlučne v rámci právneho mandátu Europolu a nemalo by mať vplyv na oblasť výlučnej zodpovednosti členských štátov za ochranu národnej bezpečnosti, ani na úlohu Centra EÚ pre analýzu spravodajských informácií (INTCEN) v oblasti posudzovania teroristických hrozieb na základe spravodajských informácií.

²⁹ Používatelia internetu v EÚ sú stále veľmi znepokojení hrozbou počítačovej kriminality. 85 % z nich súhlasí s názorom, že riziko, že sa stanú obeť počítačovej kriminality, sa zvyšuje (prieskum Eurobarometer o kybernetickej bezpečnosti, uverejnený vo februári 2015).

Jednotka EÚ pre nahlasovanie internetového obsahu (EU IRU), ktorá bude do júla 2015 vytvorená v rámci Europolu, by tiež mala byť súčasťou centra. Jednotka bude vychádzať zo skúseností Europolu a členských štátov, bude pôsobiť ako odborné centrum EÚ a v spolupráci s partnermi z odvetvia pomáhať členským štátom pri identifikácii a odstraňovaní násilného extrémistického internetového obsahu.

Okrem toho Komisia v roku 2015 otvorí **fórum na úrovni EÚ**, v rámci ktorého spojí IT spoločnosti s orgánmi presadzovania práva a občianskou spoločnosťou. Na základe výsledkov prípravných schôdzí organizovaných v roku 2014 sa fórum zameria na zavádzanie najlepších nástrojov na boj proti teroristickej propagande na internete a v sociálnych médiách. V spolupráci s IT spoločnosťami a občianskou spoločnosťou sa bude fórum venovať aj obavám orgánov presadzovania práva súvisiacim s novými technológiami šifrovania.

Sledovanie finančných operácií môže byť kľúčom k odhaleniu teroristických sietí, keďže teroristi potrebujú finančné prostriedky na cestovanie, výcvik a nákup vybavenia. Jednotky FIU môžu pomôcť pri identifikácii cezhraničných finančných operácií teroristických sietí a odhaľovať zdroje ich finančnej podpory. Program EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP) umožňuje členským štátom prehľadávanie finančných údajov v prípade dôvodného podozrenia z páchania teroristickej činnosti. Doteraz poskytol program TFTP informácie týkajúce sa veľkého počtu osôb podozrivých z terorizmu a ich podporných sietí. Členské štáty a ich príslušné orgány by mali aktívnejšie využívať možnosti, ktoré im ponúka program TFTP. Pripravované začlenenie siete FIU.NET do Europolu bude ďalším posilnením kapacít v oblasti boja proti financovaniu terorizmu.

Komisia tiež preskúma potrebu a možné prínosy ďalších opatrení v oblasti boja proti **financovaniu terorizmu** vrátane opatrení týkajúcich sa zmrazovania majetku teroristov podľa článku 75 ZFEÚ, nezákonného obchodovania s tovarom kultúrneho charakteru, kontroly foriem platby – ako sú internetové prevody a predplatené karty – nelegálnych peňažných tokov a opatrení týkajúcich sa posilnenia nariadenia o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti³⁰.

EÚ potrebuje silnú **trestnoprávnu reakciu** na terorizmus, ktorá bude zahŕňať vyšetrovanie a trestné stíhanie osôb, ktoré plánujú teroristické činy alebo ktoré sú podozrivé z náboru, výcviku a financovania terorizmu, ako aj z navádzania na páchanie teroristických činov. Mnohé členské štáty už majú alebo plánujú prijať právne predpisy na kriminalizáciu týchto činov. Na riešenie cezhraničných praktických a právnych výziev v otázke zhromažďovania a prípustnosti dôkazov v prípadoch terorizmu a na zabránenie odchodu osôb do oblastí konfliktov je dôležité, aby sa v EÚ prijali koherentnejšie právne predpisy namierené proti trestným činom súvisiacim so zahraničnými teroristickými bojovníkmi. Komisia má v úmysle začať v roku 2015 posúdenie vplyvu s cieľom aktualizovať v roku 2016 **rámcové rozhodnutie o terorizme z roku 2008**³¹. Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 vyžaduje od štátov, aby kriminalizovali cestovanie do oblasti konfliktu na teroristické účely, a pomáha pri budovaní spoločného chápania trestných činov páchaných zahraničnými teroristickými bojovníkmi. Nový právny rámec by mal umožniť zintenzívnenie **spolupráce s tretími krajinami** v oblasti fenoménu zahraničných teroristických bojovníkov – vychádzajúc z nedávnych pozitívnych skúseností nadobudnutých pri spolupráci s Tureckom.

³⁰ Nariadenie (ES) č. 1889/2005 z 26.10.2005.

³¹ Pritom sa zohľadnia rokovania o dodatkovom protokole k Dohovoru Rady Európy o predchádzaní terorizmu.

Jedným zo spôsobov, ako narušiť činnosti teroristických sietí, je sťaženie ich útokov na ciele a sťaženie ich prístupu k nebezpečným látkam, chemickým, biologickým, rádiologickým a jadrovým materiálom a prekursorom výbušnín, ako aj sťaženie ich použitia. Ochrana **kritických infraštruktúr**, ako je dopravná infraštruktúra, a **ľahkých cieľov**, napríklad na masových verejných podujatiach, predstavuje pre orgány presadzovania práva, orgány verejného zdravotníctva a orgány civilnej ochrany skutočnú výzvu. EÚ a členské štáty spolupracujú pri posudzovaní rizík, hodnotení stratégií zmierňovania, osvojovaní si najlepších postupov a vypracovávaní usmernení. Komisii pomáha profesionálom vypracovaním príručiek, ktoré im môžu pomôcť pri ich každodennej práci, napríklad v oblasti bezpečnostnej ochrany letectva.

Terorizmus v Európe vychádza z extrémistických ideológií. Opatrenia EÚ proti terorizmu preto musia **riešiť skutočné príčiny extrémizmu** prostredníctvom preventívnych opatrení. V celej EÚ sa ukazuje čoraz jasnejšia súvislosť medzi radikalizáciou a extrémistickým násilím. Extrémistická propaganda preukázateľne stimuluje zahraničných teroristických bojovníkov, aby odišli z Európy, odcestovali do zahraničia a zúčastnili sa výcviku a boja, páchali násilné činy v bojových zónach a ohrozovali vnútornú bezpečnosť EÚ po návrate. Posilnenie vlastnej strategickej komunikácie EÚ s použitím spoločnej rétoriky a vecnou prezentáciou konfliktov je dôležitým aspektom reakcie EÚ.

Reakcia EÚ na extrémizmus nesmie viesť k stigmatizácii žiadnej skupiny alebo komunity. Musí vychádzať zo spoločných európskych hodnôt tolerancie, rozmanitosti a vzájomného rešpektu a presadzovať slobodu a pluralitu komunit. EÚ musí silnou a rozhodnou protiargumentáciou eliminovať podporu terorizmu. Komisia zabezpečí presadzovanie príslušných právnych predpisov EÚ v tejto oblasti³². Posúdi akékoľvek medzery v právnych predpisoch a podporí monitorovanie nenávistných prejavov na internete a iné opatrenia. Pomôže tiež členským štátom rozvíjať proaktívne postupy vyšetrovania a stíhania na mieste. Finančné prostriedky EÚ sa budú vo vyššej miere využívať na podporu špecifickej odbornej prípravy úradníkov verejnej správy a na podporu monitorovania prípadov trestných činov páchaných z nenávisťi a nenávistných prejavov, podávania správ o nich, ako aj na podporu ich evidencie.

Vzdelávanie, zapojenie mládeže, dialóg medzi náboženstvami a kultúrami, ako aj **zamestnanosť a sociálna inklúzia** zohrávajú kľúčovú úlohu pri predchádzaní radikalizácii prostredníctvom podpory spoločných európskych hodnôt, posilnenia sociálneho začlenenia, zvýšenia vzájomného porozumenia a tolerancie. Inkluzívne vzdelávanie môže významne prispieť k odstraňovaniu nerovnosti a k prevencii marginalizácie. Práca s mládežou, dobrovoľnícka práca, šport a kultúrne aktivity sú pri oslovovaní mladých ľudí obzvlášť účinné. V tejto súvislosti bude prioritou Komisie boj proti radikalizácii, marginalizácii mládeže a podpora začleňovania, pričom na tento účel prijme súbor konkrétnych opatrení v rámci strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“) a európskej stratégie pre mládež, pracovného plánu EÚ pre šport a pracovného plánu pre kultúru.

Na podporu týchto opatrení Komisia mobilizuje financovanie v rámci programu Erasmus+ a programu Kreatívna Európa okrem iného aj na zvýšenú podporu mobility učiteľov a pracovníkov s mládežou, výmenné programy pre mládež a dobrovoľníctvo, strategické partnerstvá v oblasti vzdelávania a v rámci politiky v oblasti mládeže,

³² Rámcové rozhodnutie 2008/913/SVV z 28.11.2008, smernica 2000/43/ES z 29.6.2000, smernica 2000/78/ES z 27.11.2000 a smernica 2010/13/EÚ z 10.3.2010.

nadnárodné siete, platformy pre spoluprácu škôl, spoločné projekty v oblasti občianskej náuky a partnerstvá spolupráce v oblasti športu. Okrem toho sa členským štátom poskytuje podpora z Európskeho sociálneho fondu na podporu sociálnej inklúzie a na boj proti chudobe a akejkoľvek forme diskriminácie. Komisia takisto začne s realizáciou ďalšieho výskumu v rámci programu Horizont 2020 s cieľom lepšie porozumieť príčinám a prejavom radikalizácie.

V prípade komunít vystavených tlaku bola EÚ priekopníkom v nabádaní ich k tomu, aby sa učili od iných častí Únie. Komisia v roku 2014 stanovila desať oblastí, v ktorých sa má vyvíjať štruktúrované úsilie o riešenie základných príčin extrémizmu³³. **Sieť na zvyšovanie povedomia o radikalizácii (RAN)** je zastrešujúca sieť v rámci EÚ, ktorá začala fungovať v roku 2011 a spája organizácie a siete v celej Únii – viac ako 1000 odborníkov z praxe priamo zapojených do predchádzania radikalizácii a násilnému extrémizmu. Sieť umožňuje výmenu skúseností a postupov na uľahčenie včasného odhaľovania radikalizácie a koncepcií preventívnych stratégií a stratégií na zanechanie teroristickej činnosti na miestnej úrovni.

Komisia v súčasnosti pracuje na zriadení **centra excelentnosti RAN**. Centrum bude pôsobiť ako znalostné stredisko EÚ pre zhromažďovanie odborných poznatkov a na podporu šírenia a výmeny skúseností, ako aj spolupráce v boji proti radikalizácii. Poskytne nový praktický rozmer spolupráci medzi zainteresovanými stranami v boji proti radikalizácii.

EÚ takisto pociťuje účinky radikalizácie v jej susedstve. Na boj proti tomuto fenoménu bude RAN spolupracovať so zainteresovanými stranami v tretích krajinách, pričom prioritou bude spolupráca s Tureckom, krajinami západného Balkánu, Blízkeho východu a severnej Afriky. Zároveň by sa mala zabezpečiť koordinácia s vonkajšou činnosťou EÚ, napríklad prostredníctvom okrúhleho stola osobností z európskeho a moslimského sveta na podporu intelektuálnych výmen a širšieho dialógu medzi komunitami.

Miestnymi aktérmi sú ľudia v priamom kontakte s osobami, v prípade ktorých je riziko ich radikalizácie najväčšie. Musia byť náležite vybavení na to, aby mohli rozpoznať príznaky radikalizácie a posúdiť, aké intervencie môžu byť potrebné, a aby mohli zabezpečiť riadnu spoluprácu s vedúcimi predstaviteľmi komunít. Mnohé členské štáty začali organizovať školenia zamerané na tradičné cieľové skupiny pracovníkov orgánov presadzovania práva a väzenský personál. Takéto školenia sa v dôsledku existencie dôkazov o tom, že väzenie je centrom radikalizácie, stávajú prioritou. Komisia bude s podporou Európskej organizácie väzenských a nápravných služieb (EUROPRIS) podporovať výmenu najlepších postupov a organizovanie školení o deradikalizácii a predchádzaní radikalizácii vo väzniciach. Školenie a podpora sa môžu zmysluplne rozšíriť aj na iné subjekty, ako sú napríklad sociálni pracovníci, učitelia a pracovníci v zdravotníctve. Sieť RAN tiež pomôže pri vytváraní podobných prístupov na deradikalizáciu a zanechanie teroristickej činnosti („stratégie na zanechanie teroristickej činnosti“).

V oblasti boja proti terorizmu budú Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť spolupracovať s koordinátorom EÚ pre boj proti terorizmu, aby mali aj naďalej prehľad o všetkých nástrojoch, ktoré má Únia k dispozícii, a budú pozorne monitorovať ich vykonávanie.

³³ COM(2013) 941 final, 15.1.2014.

Opatrenia:

- posilniť podporné funkcie Europolu spojením jeho kapacít na presadzovanie práva v oblasti boja proti terorizmu v európskom centre pre boj proti terorizmu v rámci Europolu,
- spustiť fórum EÚ s IT spoločnosťami s cieľom pomôcť v boji proti teroristickej propagande a riešiť obavy týkajúce sa nových technológií šifrovania,
- prijať ďalšie opatrenia na zlepšenie boja proti financovaniu terorizmu,
- riešiť nedostatkov v oblasti boja proti podnecovaniu k nenávisti na internete,
- predložiť v roku 2016 návrh na revíziu rámcového rozhodnutia o terorizme,
- zmeniť priority v politických rámcoch EÚ a programoch z oblasti vzdelávania, mládeže a kultúry,
- zamerať sa na predchádzanie radikalizácii vo väzniciach a vytvárať účinné programy na zanechanie teroristickej činnosti/deradikalizáciu,
- vytvoriť centrum excelentnosti RAN a rozšíriť spoluprácu v rámci boja proti radikalizmu s Tureckom, krajinami západného Balkánu, Blízkeho východu a severnej Afriky.

3.2. Boj proti organizovanej trestnej činnosti

Cyklus politík EÚ na boj proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti úspešne prispel ku koordinovanejšiemu strategickému smerovaniu a spoločným operáciám na mieste. **Susedné krajiny** sú už zapojené do cyklu politík a ich účasť na operačných činnostiach politického cyklu by sa mala zintenzívniť. Jednou z priorít cyklu politík je bojovať proti organizovaným zločineckým sieťam zapojeným do pašovania migrantov, a to zintenzívnením cezhraničného vyšetrovania s podporou agentúr EÚ. Spoločná operácia MARE koordinovaná Europolom je dobrým príkladom toho, ako môže byť Únia pri identifikácii organizovaných skupín trestnej činnosti zapojených do pašovania migrantov a v boji proti nim efektívnejšia.

Hlavným cieľom organizovanej trestnej činnosti je dosahovať zisk. Presadzovanie práva preto musí mať kapacitu na ozrejmenie toho, ako je **organizovaná trestná činnosť financovaná** – táto trestná činnosť je často úzko spojená a korupciou, podvodmi, falšovaním a pašeráctvom. Medzinárodné zločinecké siete využívajú legálne podnikateľské štruktúry na utajenie svojich ziskov, takže je potrebné riešiť otázku infiltrácie organizovanej trestnej činnosti do legálneho hospodárstva.

Nedávno dohodnutý balík opatrení proti praniu špinavých peňazí³⁴ pomôže identifikovať a sledovať podozrivé prevody peňazí a uľahčí efektívnu výmenu informácií medzi finančnými spravodajskými jednotkami (FIU). Komisia bude podporovať vykonávanie týchto právnych predpisov, aby páchatelom sťažila zneužívanie finančného systému, a vypracuje nadnárodné posúdenie rizík, ktoré sa bude zaoberať okrem iného otázkou financovania terorizmu a otázkou virtuálnych mien. Vytvorí jednotnú politiku voči tretím krajinám, ktoré majú nedostatočné systémy boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Prepojenie práce vnútroštátnych **úradov pre vyhľadávanie majetku** zlepší cezhraničné zmrazovanie a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Je potrebné zosúladiť a posilniť právomoci FIU, keďže rozdiely v ich úlohách sú prekážkou spolupráce a výmeny informácií. Eurojust by mohol vnútroštátnym

³⁴ 4. smernica o boji proti praniu špinavých peňazí a nariadenie o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov; pozri súvisiace návrhy Komisie COM(2013) 45 final, 5.2.2013 a COM(2013) 44 final, 5.2.2013.

orgánom pri vykonávaní ich finančného vyšetrovania ponúknuť viac odborných poznatkov a pomoci. **Vzájomné uznávanie príkazov na zmrazenie a konfiškáciu** by sa malo zlepšiť. V roku 2016, ako to žiadajú spoluzákondarcovia, Komisia vydá štúdiu uskutočniteľnosti o spoločných pravidlách týkajúcich sa konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, ktorá nie je založená na predchádzajúcom odsúdení.

Nedávne teroristické útoky upriamili pozornosť na otázku, ako získavajú páchatelia organizovanej trestnej činnosti prístup k veľkému množstvu **strelných zbraní** v Európe vrátane vojenských, a ako s nimi môžu obchodovať. Rozhodnutie o tom, kto môže mať strelnú zbraň a za akých okolností možno tieto strelné zbrane použiť, je pre členské štáty vecou voľby spoločnosti. Rozdiely vo vnútroštátnych právnych predpisoch sú však prekážkou kontroly a policajnej spolupráce. Prioritne je potrebné zaviesť spoločný prístup k otázke neutralizácie a deaktivácie strelných zbraní, aby sa zabránilo ich opätovnej aktivácii a použitiu zo strany páchatel'ov trestnej činnosti. Komisia v roku 2016 preskúma existujúce právne predpisy o strelných zbraniach s cieľom zlepšiť výmenu informácií (napr. vkladaním informácií do informačného systému Europolu o zaistených strelných zbraniach), posilniť štandardizáciu označovania a vytvoriť spoločné normy pre neutralizovanie strelných zbraní. V kontexte prebiehajúceho hodnotenia Komisia zváži, či zahrnúť aj zbrane určené na sebaobranu (poplašné zbrane) do nových ustanovení, ako aj akékoľvek iné relevantné aspekty.

Obchodovanie so strelnými zbraňami má významný **vonkajší rozmer**, pretože mnoho nelegálnych strelných zbraní v EÚ bolo dovezených zo susedných krajín, v ktorých sú veľké zásoby vojenských zbraní. Nedávny operačný akčný plán dohodnutý s krajinami západného Balkánu by sa mal v plnej miere realizovať, a ak sa osvedčí, mali by sa takéto operačné akčné plány dohodnúť aj s inými susednými krajinami, najmä s krajinami na Blízkom východe a v regióne severnej Afriky³⁵.

Trh s **nelegálnymi drogami** je aj naďalej najdynamickejší zo zločineckých trhov, pričom najnovším trendom je šírenie nových psychoaktívnych látok (NPS). Výroba nových psychoaktívnych látok sa čoraz častejšie uskutočňuje v EÚ, čo poukazuje na naliehavosť prijatia nového legislatívneho rámca EÚ. EÚ by mala naďalej podporovať činnosti členských štátov v oblasti boja proti nelegálnym drogám vrátane prevencie, a to s využitím skúseností Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) a Europolu. Komisia posúdi pokrok dosiahnutý pri implementácii akčného plánu EÚ na boj proti drogám na roky 2013 – 2016, ktorý je rámcom vonkajšej politiky EÚ v oblasti drog a je zameraný na zníženie dopytu po drogách a ich ponuky. Na tomto základe sa Komisia rozhodne, či navrhne nový akčný plán EÚ na roky 2017 – 2020.

Jedným z hlavných problémov, ktorým v súčasnosti EÚ čelí, sú zločinecké siete využívajúce to, že jednotlivci potrebujú ochranu alebo že sa chcú dostať do Európy. Čím skôr sa takéto nezákonné pašovanie zastaví, tým menšie je riziko, že dôjde k ľudským tragédiám, aké sa stali nedávno v Stredozemí. Preventívne opatrenia proti napomáhaniu k nelegálnej migrácii si vyžadujú lepši zber informácií, ich výmenu a analýzu. Kľúčom je **spolupráca v oblasti boja proti pašovaniu migrantov** v rámci EÚ a s tretími krajinami. EÚ by z toho mala urobiť prioritu v rámci svojho partnerstva s tretími krajinami a hlavným tranzitným krajinám ponúknuť pomoc pri predchádzaní pašovaniu a jeho čo najvčasnejšom odhalení. Zintenzívnenie postupu proti pašovaniu migrantov medzi EÚ

³⁵ Operačný akčný plán medzi EÚ a západným Balkánom z decembra 2014 o boji proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami.

a kľúčovými tretími krajinami bude súčasťou najbližšieho Európskeho programu v oblasti migrácie.

Obchodovanie s ľuďmi je mimoriadne závažnou, ale veľmi lukratívnou formou trestnej činnosti. EÚ má osobitný právny a politický rámec³⁶ na maximalizáciu spolupráce a prioritizáciu tejto oblasti pre orgány, ako sú napríklad Europol a Eurojust. Súčasná stratégia prispela prostredníctvom koordinovaného a uceleného prístupu k boju proti obchodovaniu s ľuďmi na regionálnej, vnútroštátnej, európskej aj medzinárodnej úrovni. Komisia má v úmysle vypracovať stratégiu na obdobie po roku 2016, ktorá bude vychádzať z existujúceho rámca.

Trestné činy proti životnému prostrediu môžu spôsobiť závažné poškodenie životného prostredia a ľudského zdravia, zníženie príjmov verejnej správy, ako aj zapríčiniť vznik nákladov na sanáciu pre daňovníkov – napríklad prostredníctvom nezákonnej prepravy a následného uloženia či vypustenia nebezpečného odpadu. Nezákonný obchod s voľne žijúcimi zvieratami ohrozuje biodiverzitu a vo východiskových regiónoch, akým je napríklad Afrika, ohrozuje aj trvalo udržateľný rozvoj a regionálnu stabilitu³⁷. Komisia zváži potrebu posilniť sledovanie dodržiavania súladu a presadzovania práva napríklad posilnením odbornej prípravy pracovníkov v oblasti presadzovania práva, podporou príslušných sietí odborníkov a ďalšou aproximáciou trestných sankcií v EÚ.

Paralelne s činnosťou orgánov presadzovania práva a justičných orgánov zohrávajú rozhodujúcu úlohu v boji proti organizovanej trestnej činnosti aj **miestne orgány**. Organizovaná trestná činnosť často sleduje globálne ciele, ale pôsobí miestne, a preto si vyžaduje multidisciplinárny prístup, ktorý umožňuje účinne jej predchádzať a bojovať proti nej. EÚ preto vytvorila prístup, ktorý spája nástroje na administratívnej úrovni s cieľom zabrániť infiltrácii vo verejnom sektore alebo hospodárstve. V mnohých prípadoch sú miestne orgány tými, ktoré môžu ako prvé odhaliť infiltráciu zločineckých sietí do legálnej ekonomiky a zabrániť jej – napríklad pri prideľovaní verejných zákaziek alebo udeľovaní licencií kasínam. Mali by mať nástroje na zdieľanie informácií s inými orgánmi verejnej správy alebo s orgánmi presadzovania práva. Väčší význam by sa mal pripísať aj činnosti **Európskej siete na predchádzanie trestnej činnosti**. S finančnou podporou EÚ táto sieť umožňuje zdieľanie najlepších postupov v oblasti predchádzania trestnej činnosti.

Predchádzanie **korupcii** a boj proti nej v Európskej únii si vyžadujú komplexný prístup. Komisia uverejnila prvú správu EÚ o boji proti korupcii v roku 2014. Správa poskytuje prehľad na úrovni celej EÚ, sú v nej identifikované trendy a najlepšie postupy, analyzuje sa v nej vývoj v každom členskom štáte EÚ. Jej cieľom je podpora vlád, občianskej spoločnosti a ďalších zainteresovaných strán pri predchádzaní a boji proti korupcii. EÚ prijala rad opatrení na boj proti korupcii: politické a monitorovacie iniciatívy (vrátane uznania ekonomických nákladov v rámci európskeho semestra), právne predpisy a programy financovania.

Opatrenia:

- rozšíriť prácu v rámci cyklu politik EÚ na susedné krajiny,
- preskúmať možné opatrenia na konfiškáciu majetku, ktorá nie je založená na predchádzajúcom odsúdení,

³⁶ Smernica 2011/36/EÚ z 5.4.2011; COM(2012) 286 final, 19.6.2012.

³⁷ COM(2014) 64, final, 7.2.2014.

- *predložením návrhov v roku 2016 revidovať právne predpisy týkajúce sa strelných zbraní,*
- *prijat' stratégiu pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi na obdobie po roku 2016;*
- *začať s realizáciou spoločných akcií a stratégií spolupráce s kľúčovými tretími krajinami na účely boja proti pašovaniu migrantov,*
- *predložením návrhov v roku 2016 revidovať existujúce politiky a právne predpisy o trestnej činnosti proti životnému prostrediu.*

3.3. Boj proti počítačovej kriminalite

Kybernetická bezpečnosť predstavuje prvú líniu boja proti počítačovej kriminalite. Stratégia kybernetickej bezpečnosti EÚ z roku 2013 sa zameriava na identifikáciu vysokorizikových oblastí, na spoluprácu so súkromným sektorom pri odstraňovaní nedostatkov a na poskytovanie špecializovanej odbornej prípravy. Dôležitým prvkom vykonávania stratégie bude rýchle prijatie návrhu smernice o bezpečnosti sietí a informácií³⁸. Uplatňovanie tejto smernice by nielen podporilo lepšiu spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva a orgánmi kybernetickej bezpečnosti, ale príslušným orgánom členských štátov by umožnilo aj budovanie kapacít v oblasti kybernetickej bezpečnosti a cezhraničné oznamovanie incidentov. Agentúra Európskej únie pre sieťovú a informačnú bezpečnosť prispieva aj k reakcii EÚ na problémy v oblasti kybernetickej bezpečnosti svojím úsilím o dosiahnutie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií.

Zabezpečenie úplného vykonávania existujúcich právnych predpisov EÚ je prvým krokom v boji proti počítačovej kriminalite. V smernici z roku 2013³⁹ o útokoch na informačné systémy sa kriminalizuje využívanie nástrojov, ako napríklad škodlivého softvéru, a posilňuje rámec na výmenu informácií o útokoch. Smernicou z roku 2011⁴⁰ o sexuálnom vykorisťovaní detí sa aproximujú vnútroštátne právne predpisy na predchádzanie sexuálnemu zneužívaniu detí online. Komisia spolupracuje s členskými štátmi na zabezpečení správneho vykonávania týchto smerníc. Pravidlá sa musia takisto neustále aktualizovať. Trestné činy, ako sú platobné podvody, vyvolávajú obavy u občanov. Rámcové rozhodnutie z roku 2001 o boji proti podvodom a falšovaniu bezhotovostných platobných prostriedkov⁴¹ však už nezodpovedá súčasnej realite a novým výzvam, akými sú virtuálne meny a mobilné platby. Komisia posúdi úroveň implementácie súčasných právnych predpisov, uskutoční konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami a posúdi, či sú potrebné ďalšie opatrenia.

Počítačová kriminalita je svojou povahou bez hraníc, flexibilná a inovatívna. Na predchádzanie takýmto trestným činom, ich odhaľovanie a stíhanie musia byť orgány presadzovania práva rovnako vynaliezavé ako páchatelia tejto trestnej činnosti a predvídať ich kroky. V prípade počítačovej kriminality je potrebné, aby príslušné súdne orgány prehodnotili spôsob, akým spolupracujú v rámci svojej jurisdikcie a uplatniteľného práva, s cieľom zabezpečiť rýchlejší cezhraničný prístup k dôkazom a informáciám pri zohľadnení súčasného a budúceho technologického vývoja, ako sú cloud computing a internet vecí. Kľúčovými otázkami sú zhromažďovanie elektronických dôkazov v reálnom čase z iných jurisdikcií – týkajúcich sa napríklad majiteľov IP adries alebo iných elektronických dôkazov – a zabezpečenie ich prípustnosti na súde. Je potrebné, aby boli pracovníci orgánov presadzovania práva

³⁸ COM(2013) 48 final, 7.2.2013.

³⁹ Smernica 2013/40/EÚ z 12.8.2013.

⁴⁰ Smernica 2011/92/EÚ z 13.12.2011.

⁴¹ Rámcového rozhodnutie Rady 2001/413/SVV z 28.5.2001.

vysokokvalifikovaní a schopní držať krok s výrazným zvýšením rozsahu, zložitosti a druhov počítačovej kriminality.

Treba mať jasné pravidlá, aby sa zabezpečilo dodržiavanie zásad ochrany údajov a aby orgány presadzovania práva mali prístup k údajom, ktoré potrebujú na zabezpečenie ochrany súkromia občanov pred počítačovou kriminalitou a krádežou totožnosti. Kľúčový význam má aj **spolupráca so súkromným sektorom** – verejno-súkromné partnerstvá sú potrebné na štruktúrovanie spoločného úsilia v boji proti internetovej trestnej činnosti. Reakcia na počítačovú kriminalitu [napr. na krádež citlivých informácií (*phishing*)] musí zahŕňať všetkých aktérov: od Európskeho centra boja proti počítačovej kriminalite pôsobiaceho v rámci Europolu cez tímy reakcie na núdzové počítačové situácie v členských štátoch, ktoré boli zasiahnuté útokom, až po poskytovateľov internetových služieb, ktorí môžu varovať koncových užívateľov a poskytnúť technickú ochranu. Počítačová kriminalita si skrátka vyžaduje nový prístup k presadzovaniu práva v digitálnom veku.

Európske centrum boja proti počítačovej kriminalite pôsobiace v rámci Europolu môže vychádzať zo svojej doterajšej práce a stať sa hlavným informačným centrom pre orgány presadzovania práva v tejto oblasti. Budapešťiansky dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite, ktorý ratifikovala väčšina členských štátov, zostáva medzinárodnou normou pre spoluprácu a modelom pre vnútroštátnu legislatívu a právne predpisy EÚ. Všetky členské štáty by mali dohovor ratifikovať. Iniciatívy ako Pracovná skupina EÚ – USA pre kybernetickú bezpečnosť a kybernetickú kriminalitu a Globálna aliancia proti sexuálnemu zneužívaniu detí online poukazujú na význam medzinárodnej spolupráce; mali by sa podporovať^a súčasne by sa mali posilniť synergie činností na budovanie kybernetických kapacít financovaných v rámci nástrojov vonkajšej pomoci.

Eurojust by mal naďalej uľahčovať výmenu najlepších postupov a identifikovať výzvy, pokiaľ ide o získavanie a využívanie elektronických dôkazov vo vyšetrovaní a pri stíhaní trestných činov páchaných cez internet pri súčasnom poskytovaní nevyhnutných záruk. Komisia sa bude snažiť zabezpečiť, aby boli v rámci súdnych vyšetrovaní, stíhaní a vzájomnej právnej pomoci prípustné aj príslušné moderné komunikačné prostriedky (ako je napríklad internetová telefónia). Rôzne normy o prípustnosti dôkazov nemôžu predstavovať prekážku v boji proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti.

Opatrenia:

- *opätovne sa zamerať na uplatňovanie existujúcich politík v oblasti kybernetickej bezpečnosti, útokov na informačné systémy a boja proti sexuálnemu vykorisťovaniu detí,*
- *predložením návrhov v roku 2016 revidovať právne predpisy o boji proti podvodom a falšovaní bezhotovostných platobných prostriedkov, prípadne rozšíriť ich pôsobnosť s cieľom zohľadniť novšie formy trestnej činnosti a falšovanie v prípade finančných nástrojov,*
- *odstrániť prekážky vyšetrovaní trestných činov v oblasti počítačovej kriminality, najmä pokiaľ ide o otázky súdnej príslušnosti a pravidiel prístupu k dôkazom a informáciám,*
- *posilniť činnosti na budovanie kybernetických kapacít v rámci nástrojov vonkajšej pomoci.*

4. ĎALŠÍ POSTUP

V Európskom programe v oblasti bezpečnosti sú stanovené opatrenia potrebné na zabezpečenie vysokej úrovne vnútornej bezpečnosti v EÚ. Musí ísť o **spoločný program**. Jeho úspešné vykonávanie závisí od politickej vôle všetkých dotknutých aktérov urobiť viac a lepšie spolupracovať. Medzi týchto aktérov patria inštitúcie EÚ, členské štáty a agentúry EÚ. Túto problematiku treba vnímať v globálnom kontexte, v rámci ktorého je bezpečnosť jednou z našich hlavných vonkajších priorít. EÚ musí byť schopná reagovať na neočakávané udalosti, využiť nové príležitosti, predvídať budúce trendy a bezpečnostné riziká a prispôbiť sa im.

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby so zreteľom na zasadnutie Európskej rady, ktoré sa uskutoční v júni 2015, tento program schválili ako obnovenú stratégiu vnútornej bezpečnosti. Komisia vyzýva na aktívnu účasť na vykonávaní programu v úzkej spolupráci so všetkými príslušnými aktérmi. Vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby tento program využili v nasledujúcich piatich rokoch ako **základ pre spoluprácu a spoločné akcie Únie** v oblasti bezpečnosti, s cieľom rozvíjať skutočný priestor vnútornej bezpečnosti EÚ.